

ÜÇ AT KESTANESİ

Salim Nizam

- Annem, Bursa'da yoğun bakım ünitesinde yatarken üç evlat da başından hiç ayrılmıyorduk. Annem tamı tamına on beş gün boyunca hastanede yattı ve ben okuldaki işlerimi halledip gece gündüz Bursa yollarına düştüm. Ara sıra babamı da alıp götürüyordum yanımda. Babamın hastaneye her gidişinde boynunun düştüğünü, gövdesinin kökü oynayan bir ağaç gibi sallandığını fark ediyordum. Yemeden içmeden de kesilmişti o aralar.

Annem hastayken her gün birimiz giriyorduk yanına ve annemdeki değişimleri yakından gözlemliyorduk. Babam girmek istediğindeyse türlü bahaneler uyduruyor ve onu uzak tutmak istiyorduk hep bundan. Babama çaktırmadan türlü köşelere çekiliyorduk her seferinde ve ondan gizli ağlıyorduk. “Annem kendini çevirdi, iyileşmez artık.” diyordu Mümine ablam. “Bak nasıl iyileşecek göreceksiniz!” diyordum ama kendimi bile inandıramadığım bu cümlele iki ablamı ve babamı teselli etmek yine bana düşüyordu.

Babamı uzak tutuyorduk annemden. Annemi o hâlde görürse ayakta yıkılırdı. Bursa sokaklarında bir çocuğu gezdirir gibi gezdiriyorduk babamı. Her seferinde onu avutmaya çalışıyorduk; bazen bir yerde yemek yiyor, bir kafede çay içiyor, anneme dua etmek için Üftade Hazretleri'nin türbesine götürüyorduk.

Yine Üftade Hazretleri'ne gittiğimiz bir gün babam ve Mümine ablam, parti meselesinden mi ne sebepsiz bir tartışmaya tutuldular. Üzütünden ikisinin de sınırları boşalmıştı aslında, hangisini ikna edeceğimi bilemiyordum. “Eften püften sebeplerle tartışmayın artık!”

Tartışmanın ardından babam hışımlla yollara düşmüştü. Rotasız bir gemi gibi çıkmazlardan, cumbalı evlerin arasından yürüyordu. Babamın peşinden her birimiz bir kolyenin dağılan parçaları gibi Tophane sırtlarına kadar yürümüştük.

Babam yetmiş dokuz yaşındaydı ve ona bir şey olacak diye çok korkuyordum. Babamın yanına sokuldum. Kızmadı. Büyük at kestanesi ağaçları altında babamla bir banka oturmuş, ablamlar diğer banka oturmuştu. Babamın yüzüne bakmasam da onun için için ağladığını biliyordum. O an konuyu değiştirmek için, babamın bahçe işlerinden hoşlandığını bildiğimden olacak ağaçtan yeni düşmüş birkaç at kestanesini toplayarak yanına yaklaştım.

“At kestaneleri... Bahçemize ekelim bunları baba.”

Babam avcumdaki at kestanelerine boş gözlerle baktı. Derin derin soluk alıp verdi, içini çekti. Gözlerindeki yaşı fark ettim o an.

“Beni kestane mi tutuyor.” diyerek yerinden kalktı birden ve türbelerin arasından aşağı inen yolda koşturmaya başladı. Kalabalığın arasında babamın peşinden koşuyordum. İki ablam da arkamdan çılgılık çılgılığa yetişmişti.

“Baba dur düşeceksin. Nereye gidiyorsun?”

“...”

Mümine ablam:

“Baba, özür dilerim. Allah’ını seviyorsan gitme. Ben sana ne yaptım!”

“Gelmeyin peşimden. Ben köye gidiyorum.”

Durun, dedim kollarımı iki yana açtım. İki ablam da durdu.

“Bu hâlde köye gidemez!” diye atıldı Acer ablam.

“Hayır, babam Bursa’yı çok iyi bilir. Garaja gider nasıl olsa. Varsın gitsin, köyde ağlasın, içindeki zehri akıtsın, rahatlasın biraz. Hem Meral ilgilenir köyde, Meriç’le Zeynep’le oyalanır biraz.”

Giderken babamın peşinden baktım. Bir yandan bizden kaçan babamı düşündüm, bir yandan hastanede yatan annemi. Sararmış yapraklar kestane ağaçlarından dökülürken yerde bir at kestanesi buldum. Eğilip almak istediğimde ablam kızdı.

“Annem hastanede yatarken seni kestane tutuyor.”

Bir şey diyemedim ama bir şey demeden iki ablamın peşinden hastane yoluna düştüm.

Annem hastanedeyken, Özlüce’de Acer ablamın evinde kalıyorduk. O gece, Tophaneden topladığım birkaç at kestanesini etajerin üstüne koydum. Uyumadan önce bir süre gözlerim Tophane’ye, annemin kaldığı hastaneye gitti. Annemi yüzü gözü şişmiş bir hâlde yoğun bakımda yatağında uyurken tasavvur ettim. Sonra da köydeki evimi, dut ağacını, babamı, eşimi ve çocuklarımı gözümün önüne getirdim.

Yatağında uyur uyanıktım. Sabaha karşı cep telefonumun sesiyle gözümü açtım. Telefonumun titreşiminden etajerin üzerindeki atkestaneleri kıpraşıyordu. Telefonu elime alıp baktım. Bursa'ya ait bir telefonda. Bir süre açıp açmama konusunda tereddütte kaldım, sonra ürpererek açtım. Telefondaki bayan:

“Salim Bey’le mi görüşüyorsunuz?”

“Evet, buyurun benim.”

“Hastaneye kadar geliniz lütfen.”

“Yoksa anneme bir şey mi oldu?”

“Beyefendi hastaneye geliniz. Burada konuşuruz.”

“Doğru söyleyin. Dayanabilirim, annem öldü mü yoksa?”

“Evet beyefendi.”

O an hayatımın film şeridi kopmuştu. Gözümün önünde kül rengi bir sis tabakası ve sonra karanlık bir boşluk. Benim kadar, babam ve iki ablam için de ailemizin tamiri mümkün değildi artık.

Öğleye doğru Bursa-Bandırma yolunda annemi taşıyan cenaze aracının ardından peş peşe gidiyorduk. Ana yoldan köy yoluna saptığımızda ve evimize yaklaştıkça daha çok ağlamaya başlamıştık. Mahallemizde büyük bir kalabalık vardı. Mavi portamız açılmış ve erik ağacının tam altına tabutun konması için tabureler hazırlanmıştı. Tabutu cenaze aracından indirdik, erik ağacının altına koyduk. Annemin her zaman altında pekmez kaynattığı yaşlı erik ağacımız, annemin cansız bedenine gölge yapıyordu şimdi.

Evde bizi bekleyen babama sarıldım. İkimiz de ağlıyorduk. Durdurulamayan bir sel vardı sanki içimde o an. Her gördüğüme sarılıyor ve teselli bulmak ister gibi ağlıyordum.

Annemin cenazesinde ne çok kuş vardı evimizin bahçesinde, sanki yedi dağın kuşu yasına gelmişti. Seslerin geldiği tarafa baktım. Servi ağacımızda o güne kadar hiç görmediğim kuşlar dikkatimi çekti o an. Küçük kuşlara baka baka yürüdüm. İçlerinden biri belki yeşildi. Yeşil cennet kuşu belki de ölen kardeşim Engin’di ve annemi almaya gelmişti.

Eve girdiğimde içeride mevlit okunuyordu. Köy kadınları beni görünce toparlandılar. Nefise yengem ayağa kalktı, bana sarıldı. Sesi ağlamaklıydı.

“Allah’ın emri kızanım, ağlama. Hepimizin gideceği yer orası.”

Annem mavi portamızdan, büyük bir kalabalıkla eller üzerinde çıkıp gitmişti. Annemin üzerinde “Ankebut Suresi”nin elli yedinci ayeti yazılı yeşil örtülü tabutunu musalla taşına koydular. Meriç’i gördüm o an; tabutun başında babaannemi görmek istiyorum, diye çırpınıyordu. Hocayla konuştum. Ekrem hoca, tabutun kapağını açtı ve annemin yüzünü oğluma gösterdi. Annemi son gören gözler Meriç’in deniz mavisini gözleri olmuştu.

Öğle namazının ardından cenaze namazı kılındı. Annem, ekim güneşi altında servi ağaçları gölgesinde eller üstünde giderken, ilerde annem için kazılan mezarı gördüm. Vücudumu bir titreme aldı sonra.

Annemi, Fevzi eniştem ve Emin'le mezara koyduk. Eniştem mezar tahtalarını dizerken bir süre daha kaldım annemin yanında. Hoca, mezarda bir kişi kalsın artık, diye seslendiğinde annemle vedalaştım. Annemle son vedalaşışımı ve belki de bir daha bana bakan o gül yüzünü cennette görecektim. Mezardan çıkmadan, onu teselli etmek istedim, buradayım der gibi, yeni konulan tahtalardan birine dokundum.

“Hiç korkma anne! Güle güle anneciğim, güle güle...” dedim ve ağlayarak çıktım mezardan.

Annemin ardından sekiz ay sonra babam da yoğun bakım ünitesinde gözlerini dünya renklerine ve meyvelerine kapadı. Haziranın on sekiziydi. Babamın tabutu da erik ağacının altında konuldu. Erik ağacı yaşlı gövdesiyle sanki tabutun üzerine biraz daha eğilmişti. Erik ağacı yine yeşermişti bu bahar, yaza ulaşmıştı ama meyveleri küçük ve cılızdi. Dallarını kırmızı karıncalar sarmış ve gövdesi tam ortadan ikiye ayrılmıştı. Anılar peş peşe geçiyordu gözümün önünden. Bir anıdan diğer anıya geçişler seremoni yapıyordu âdeta. Çevremdeki her şey dönüyordu. Sarı evimiz, dam, samanlık, ağaçlar, ağaçtaki yeşil kuşlar ve belli belirsiz silik yüzler... İrkildim birden, gözlerim daldığı anıardan sıyrıldı.

Ramazanın ilk günüydü bugün. Bu yüzden midir çok kalabalıktı babamın cenazesi. Herkes tabutunu omuzlamak için birbiriyle yarıştı âdeta. Babamı toprağa koymak için ben de mezara indim. Daha önce korkudan yapamadığım şeylerin şimdi tekrarını yapıyordum. Etrafımda birçok adam yüzü vardı ve bu yüzler bana hem tanıdık hem yabancıydı. İşte bu adamlar, yeşil örtüyü tabutun üzerinden aldılar, tabutun kapağını açtılar. Babamı beyaz kefene sarılı görünce gözyaşlarına hâkim olamadım. Hıçkırıklarımı duymuş olacak ki Fevzi eniştem:

“Sen çekil. Tahtalarını ben dizerim.” dedi.

Kürek sesleri duydum ve mezar tahtalarına düştükçe ses çıkaran toprak parçaları. Kim olduğunun farkında değildim, elime biri mavi bir ibrik tutuşturdu. Mezarın üstüne başından sona kadar dökmemi istedi. Mezarın üzerine su ve gözyaşı dökerken, yan yana dizilmiş hocalar *Kur'an-ı Kerim* okudular. Herkes gittikten sonra hocayla birlikte en sona kaldım mezarlıkta. Hocaya teşekkür ettim, o da gitti. Belki de yalnız bırakmak istedi beni biraz. Oysa mezarlıkta kalışımın sebebi annemle ve babamla biraz daha vakit geçirmektir.

Dönüş yolunda omuzlarım düşmüştü. Hem öksüz hem yetimdim artık. Bir kuş öttü sonra, üç kere. Etrafıma bakındım. Servi ağaçları arasında gördüm onu, yeşil bir cennet kuşuydu. Anne, dedim. Anne, baba, Engin... Yeşil cennet kuşu, mezarlık boyunca kanat çırpı; uçtu, uçtu, uçtu. Gidemedim peşinden...

Eve geldiğimde herkes gitmişti. Annemin bahçemize yıllar önce diktiği ulu servi ağacına sarıldım. Gözlerimi kapattım o an. Gözlerimi açsam büyü bozuluvrecekti. Servi ağacı annemin ve babamın hikâyesini anlattı bana. Evden uzak kaldığım zamanlarda bu evde yaşananları. Ardahan’da öğretmenken annemin yol bekleyişini, babamın kestiği horozu, Necmiye teyzemin ağlamalarını, Aysel teyzemin serzenişlerini ve Atıf amcamın evin çıkmasında ölümünü. Burnumda reçine kokusu, kalbimde bir ferahlık, annemin söylediği türküleri fısıldadı sonra kulağıma servi ağacı. Dallarda kuşların kanat çırpışları duyuldu birden. Biliyordum annem, babam, Engin abim yeşil bir cennet kuşu olup evimize gelmişti.

“Hadi Salim. Millet akşama tebarekeye gelecek. Ortalığı toparlayalım biraz.”

Eşimin sesiydi. Sonra bahçemize, konu komşu ellerinde yemek tencereleriyle doluştu. Mümine ablam bağırdı uzaktan.

“Gürsel yengeni aradım. Yedi gün okuyacak.”

Sonra yine bir sessizlik çöktü. Birden, bir kanat sesiyle olduğum yerde kalakaldım. Yeşil bir cennet kuşu güneye doğru uçuyordu.

Annem ve babam gittikten sonra bir daha o sofralar hiç kurulmadı. Annemli ve babamli olan, maşınanın etrafında toplandığımız, üstüne Sana yağı sü-rüp yediğimiz buharı tüten ekmekler hiç aynı olmadı. Hatırlıyorum, o çetin kışların ardından baharı öksüzahmetlerle karşılamak güzeldi. Bir de babama koyun çobanlarının verdiği dağ lalelerini bir şişeye doldurup pencere önüne koymak. Sarı evimizdeyken baharın gelişini öksüzahmetlerden ve dağ lalelerinden anlardım. Hatırlıyorum, ilkokula giderken eylül sonunda Kurban Bayramı vardı. Annem, babamın aldığı koçu kınalarken babam beni Berber Abdullah’a götürdü. Berber Abdullah’ın dükkânı o gün çok kalabalıktı. Koltuğa oturduğumda Berber Abdullah’ın elindeki makine bir trenin raylar üzerinde gidişi gibi aynı ritimde sesler çıkarıyordu. Boynuma bağlanmış önlükteki ve yerdeki saçlara baktım. Önlükteki saçlar bana aitti ama yerde birçok kişiye ait kesik saçlar katman katman yağan karlar gibi öbekler oluşturmuştu.

Eve geldiğimde annem saçıma uzun uzun baktı. Bakışlarından beğenmediğini anladım.

“Aman Emin, çepiş gibi yaptırmışsın kızanı!”

“N’apalım Sülbiye! Berber çok kalabalıktı. Berber Abdullah aceleden fazla ilgilenemedi.” Hatırlıyorum, sanırım annemin akrabalarındandı, yaşlı bir kadın gelirdi o sıralar bize. Yerdeki kırmızı güllü Isparta halısının üzerinde uzanıp ödevlerimi yaparken annemle mutfaktaki pencere önünde sarı divana oturup dertleşirlerdi. Necmiye teyze gittikten sonra anneme sorardım, Necmiye teyze her gelişinde niye ağlıyor, diye. Annem yüzüme bakardı ama söylemezdi, oysa kaçamak cevaplar verdiğini anlardım. Aradan yıllar geçse de unutmam, şimdi

ne zaman ağlayan bir kadın görsem Necmiye teyzemle annemi mutfak penceresinde hayal ederim.

Annem ve babam öldükten çok sonraydı. Paltomun ceplerini karıştırırken pürüzlü üç yumru ilişti elime. Cebimden çıkarıp baktım, avuçlarımda üç at kestanesi duruyordu.

Hiç kimseye söylemedim bunu ama beni de at kestanesi tutmuyordu artık. Ne zaman kırlarda, parklarda, caddelerde at kestanesi ağacı görsem annemin Tophane'deki hastanede yattığı günler, babamın hırçın yalnızlığı gelir hatırıma. Ve ben babama ardından *Kur'an* okuyacak üç evladı olduğunu ve köklerinin bu evde olduğunu anlatmak ister gibi bahçemize üç at kestone tohumunu diktim.